

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : B.13.SGB.0.13.00.00-610-2456
Konu : Yazılı Soru Önergesi (7/9726)

18 Kasım 2009

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: 13/08/2009 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-15043 sayılı yazınız.

Giresun Milletvekili Murat ÖZKAN'a ait 7/9726 Esas No'lu yazılı soru önergesi Bakanlığımızca incelenmiş olup konuya ilişkin bilgiler ilişikte sunulmuştur.
Bilgilerinize arz ederim.

Ömer DİNÇER
Bakan

EK : 1 yazı

**GİRESUN MİLLETVEKİLİ MURAT ÖZKAN'NIN 7/9726 ESAS NO'LU YAZILI SORU
ÖNERGESİNE İLİŞKİN CEVAP**

Bilindiği üzere, Hükümetimiz tarafından 2008-2009 yılları "Kayıt Dışı İstihdamla Mücadele" yılı ilan edilmiş, Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığının koordinasyonunda tüm Bakanlık ve diğer kurumların birimleri ile toplantılar yapılarak "Kayıt Dışı İstihdamla Mücadele Stratejisi" belirlenmiş ve Bakanlar Kuruluna sunularak kamuoyu ile paylaşımı sağlanmıştır. Bakanlığımızda bu çalışma içerisinde yer almakta olup çalışmalar devam etmektedir.

Tüm hükümleri 2008 yılı Ekim ayı itibariyle yürürlüğe giren 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda kayıt dışı istihdamın önlenmesi konusunda önemli hükümler getirilmiştir.

Şöyle ki;

-Ücretlerin bankalara yatırılması zorunluluğu getirilmiştir. "Ücret, Prim, İkramiye ve Bu Nitelikteki Her Türlü İstihkakın Bankalar Aracılığıyla Ödenmesine Dair Yönetmelik" hükümleri çerçevesinde, 10 kişinin üzerinde işçi çalıştıran işyerlerinde ücretlerin bankalar vasıtasıyla ödenmesi öngörülmüştür.

-Kendi nam ve hesabına çalışanların (tarım da dahil) sigortalılık bildiriminin faaliyetler ile ilgili kayıt ve tescilleri yapan vergi dairesi ve meslek kuruluşlarınca yapılması zorunluluğu getirilmiştir.

-Kayıt dışı istihdam konusunda yapılan denetimlerde caydırıcılık sağlanması için uygulanan idari para cezaları artırılmıştır.

-Esnek çalışanların kayıt altına alınması için düzenlemeler yapılmıştır.

-İsteğe bağlı sigortalılığa müracaat ve devam şartları kolaylaştırılarak, daha fazla kişinin kayıt altına alınması, bunların genel sağlık sigortası kapsamına alınmaları ve sisteme dahil edilmeleri, dolayısıyla kayıt dışı istihdamın önlenmesi amaçlanmıştır.

-Tarımsal faaliyetlerde bulunanların sisteme dahil edilmesine yönelik olarak sigortalılık için prime esas kazançları ve ödeyecekleri prim miktarlarının 15 yıla yayılacak şekilde kademeli olarak artırılması göz önünde tutularak, daha fazla kişinin sisteme dahil edilmesi öngörülmüş ve bunların genel sağlık sigortası kapsamına alınmaları da sağlanarak sigortalılığa özendirilmiştir.

- Anılan Kanunun 8 inci maddesinin yedinci fıkrası hükümlerine istinaden; bankalar ve kamu kurum ve kuruluşlarına işlem yaptığı kişilerin sigortalılık bakımından tescilli olup olmadığını kontrol etme yükümlülüğü getirilmiştir.

Söz konusu madde hükmüne istinaden, 28/09/2008 tarihli ve 27011 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 5510 Sayılı Kanunun 8 inci Maddesinin Yedinci Fıkrasının Uygulanması Hakkındaki Tebliğ gereğince, 2008 yılı Ekim ayından itibaren bankalar ve kamu idarelerine işlem yaptıkları kişilerin "kimlik ve mesleki" bilgilerinin de zorunlu olarak alınarak Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirimleri sağlanmıştır.

-Kanunun 59 uncu maddesinin yedinci fıkrası gereğince, 27/09/2008 tarihli ve 27010 sayılı Kamu İdarelerinin Denetim Elamanlarınca Yapılan Tespitler Hakkında Yönetmelik çıkarılarak, kamu idarelerinin denetim elemanlarınca yapılan sigortalılık tespitlerine ilişkin tutanak ve raporların değerlendirilmesi yapılmaktadır.

-Kayıt dışı istihdamın önlenmesi çalışmaları kapsamında taşra birimlerinde "Kayıt Dışı İstihdamla Mücadele Servisi" kurulmuştur.

-Taşra birimlerimizde istihdam edilmek üzere 2008 yılı içerisinde toplam 300 sosyal güvenlik kontrol memuru alınmıştır.

Ayrıca, Sağlık Bakanlığı ile yapılan çalışmalar sonucunda; belli sektörlerde çalışanların tabi tutulduğu portör muayene listelerine "T.C Kimlik Numaraları"nın da

eklenerek listelerin Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığına gönderilmesi konusunda Sağlık Bakanlığınca sağlık il müdürlüklerine talimat verilmiş ve 2008 yılı Mayıs ayından itibaren sağlık il müdürlüklerinden portör muayene listeleri alınarak sigortalılık kontrolü yapılmaya başlanmıştır.

Yine, Emniyet Genel Müdürlüğü ve Jandarma Genel Komutanlığı ile yapılan çalışmalar sonucunda; 1774 sayılı Kimlik Bildirme Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik ekinde bulunan Ek 1 (işyeri bildirimi) ve Ek 2 (çalışanların bildirimi) formlarının Sosyal Güvenlik İl Müdürlüklerine gönderilmesi talimatlandırılmış ve 2008 yılı Temmuz ayından itibaren gönderilen bu formlardan sigortalılık kontrolü yapılması çalışmaları başlatılmıştır.

2008 yılı Mayıs ayından itibaren faaliyete geçirilen ALO 170 İHBAR HATTI ile özellikle kayıt dışı istihdam konusunda gelen ihbar ve şikayetlerin zamanında ilgili birimlere elektronik ortamda ulaştırılması ve gerekli işlemlerin yapılması sağlanmıştır.

Diğer yandan, Anayasamızın 51 ve 2821 sayılı Sendikalar Kanununun 22 nci maddesinin temel hak olarak kabul ettiği, sendikaya üye olma özgürlüğü başlıklı maddelerine göre; işçilerin işe alınmaları, belli bir sendikaya girmeleri veya girmemeleri veya belli bir sendikadaki üyeliği muhafaza veya üyelikten istifa etmeleri veya sendikaya girmeleri veya girmemeleri şartına bağlı tutulamayacağı, toplu iş sözleşmelerine ve hizmet akitlerine bu hükme aykırı hükümler konulamayacağı, işverenin sendikaya üye olan işçilerle sendika üyesi olmayan işçiler veya ayrı sendikalara üye olan işçiler arasında, işin sevk ve dağıtımında, işçinin mesleki ilerlemesinde, işçinin ücret, ikramiye ve primlerinde, sosyal yardım ve disiplin hükümlerinde ve diğer hususlara ilişkin hükümlerin uygulanması veya çalıştırmaya son verilmesi bakımından herhangi bir ayırım yapamayacağı, iş saatleri dışında veya işverenin rızası ile iş saatleri içinde sendika veya konfederasyonlarının faaliyetlerine katılmalarından dolayı işten çıkartılamayacağı veya herhangi bir nedenle farklı muameleye tabi tutulamayacağı hüküm altına alınmıştır.

Bu nedenle, baskının işveren tarafından gerçekleşmesi halinin 2821 sayılı Sendikalar Kanununun "Sendikaya üye olup olmama hürriyetinin teminatı" başlıklı 31 inci ve 59/3 maddeleriyle yaptırıma bağlanmıştır.

Anlaşılabacağı üzere gerek Anayasanın 51 inci maddesi ve gerekse 2821 sayılı Sendikalar Kanunun 22 nci maddesinde üyelik serbestisi öngörülmüştür.

Diğer taraftan, sendikaya üye olanlar, üyelikte kalmaya zorlanamayacağı gibi ayrılma serbestisine de sahip bulunmaktadır. Ayrılma serbestisi, ayrılma iradesinin hiçbir zorlama olmaksızın hür olarak kullanması anlamındadır.

Açıklanan nedenlerle, Anayasa, yasa ve onayladığımız uluslararası sözleşmeler çerçevesinde sendikalara üye olmak ve üyelikten ayrılmak serbest bulunmaktadır.

Ayrıca, 4857 sayılı İş Kanununun 77 inci maddesine göre "İşverenler, işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması için gerekli her türlü önlemi almak, araç ve gereçleri noksansız bulundurmak, işçiler de iş sağlığı ve gttüvenliği konusunda alınan her türlü önleme uymakla yükümlüdürler." ibaresi ile yine aynı maddede "işverenler, işyerlerinde meydana gelen iş kazasını ve tespit edilecek meslek hastalığını en geç iki iş günü içinde yazı ile ilgili Bölge Müdürlüğüne bildirmek zorundadır." ibaresi yer almaktadır.

Kanunun işverene verdiği tüm bu yükümlülüklerle rağmen, Bakanlığımız iş müfettişleri tarafından hazırlanarak Bakan Onayı ile uygulamaya konulan aylık teftiş programları gereğince çeşitli sektörlerden işyerleri, çalışma hayatı ile ilgili kanun, tüzük ve yönetmelik hükümlerine göre, yukarıdaki etmenlerde dikkate alınarak iş sağlığı ve güvenliği ile işin yürütümü yönlerinden denetlenmektedir.

